

Lovforslag nr. L 159 og 160. Betænkning afgivet af uddannelsesudvalget den 26. april 1979

Betænkning

over

I. Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen

(Om fagrækken) og

II. Forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus

Udvalget har behandlet lovforslagene i en række møder og har herunder stillet en række spørgsmål til undervisningsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Udvalget har modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Engelsklærerforeningen,
Fransklærerforeningen,
Klassikerforeningen, Gymnasiets lærere i latin, græsk og oldtidskundskab,
Københavns universitet, Det teologiske fakultet, Fakultetsrådet,

Latinerforeningen,
Latinlærere, forsamlet til møde på Skar-rildhus,

Latinlærerforeningen,
Russisklærerforeningen,
Spansklærerforeningen,
Sprogsam,
Tyrstrup skole, Christiansfeld, latineleverne,

Tyrstrup skole, Christiansfeld, skolenævnet

Tysklærerforeningen og
Universitets- og gymnasialærere, samlet til efteruddannelseskursus på EUC, Skjern.

Ad I. Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen

(Om fagrækken)

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, venstres, socialistisk folkepartis og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et mindretal (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) ønsker at udtale følgende:

Det fremsatte lovforslag tilgodeser en styrkelse af faget historie, hvilket af mindretallet må betragtes som værende en positiv ændring af folkeskolens fagrække. Men da denne ændring skal ske på bekostning af faget latin på en sådan måde, at det må påregnes, at en stor del af de unge, som i dag får en grundlæggende undervisning i latin, fremover ikke vil modtage denne undervisning, vil det endelige resultat af lovforslaget være, at der sker en niveausænkning af folkeskolens undervisning, hvilket mindretallet klart må tage afstand fra.

På denne baggrund indstiller mindretallet derfor lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *andet mindretal* (det konservative folkepartis medlem af udvalget) ønsker at bevare latin som tilbudsfag i folkeskolens øverste klasser. Da eleverne i henhold til lov nr. 243 af 8. juni 1977 har mulighed for at have op til 34 timer ugentlig, vil der også for den elev, der vælger både tysk og latin på 8. og 9. klassestrin, være timer til rådighed for valgfag.

Da mindretallet ikke finder ministerens lovforslag tilstrækkeligt, har mindretallet yderligere stillet ændringsforslag med henblik på at styrke fagene dansk, regning/matematik og historie.

Mindretallet vil i øvrigt redegøre nærmere for sin stilling til lovforslaget ved dettes 3. behandling.

Et *tredje mindretal* (centrum-demokraternes medlem af udvalget) må på det kraftigste advare imod den foreslåede fjernelse af faget latin.

Fagets kulturelle, sproglige og historiske værdi samt dets karakter af valgfrit fag gør denne fjernelse helt uforståelig, således som det også til fulde og gentagne gange er påpeget af forskellige lærerkredse. Mindretallet er af den opfattelse, at en styrkelse af faget historie er hårdt tiltrængt, men dels burde denne styrkelse ske først og fremmest på de lavere klassetrin gennem øget timetal og opsplitning af faget orientering til de tre grundfag, dels er det altafgørende for mindretallet, at hovedretningslinjer for fagets indhold fastlægges centralt. Den særdeles vage formålsparagraf for faget er ingen garanti for dets indhold, således som det klart er påvist af »Aktiv Skolepolitik« i en undersøgelse. Mindretallet kan tilslutte sig en styrkelse af faget idræt.

Mindretallet indstiller herefter lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *fjerde mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) tilslutter sig, at fagene historie og idræt i folkeskolen bliver styrket. Men mindretallet vender sig kraftigt imod, at man vil fjerne faget latin som en valgmulighed på 9. klassetrin.

Mindretallet finder, at det er et overgreb på folkeskolen og et brud på frihedstraditionerne i dansk skolelovgivning, når man nu vil fjerne elevernes frie valgmuligheder.

Forligspartierne bag skoleloven synes tolt at overse manglende opbakning i befolkningen til at likvidere latin som valgfag i folkeskolen samt planerne om, at prøven i dansk ved folkeskolens afgangsprøve skal gøres lettere.

På denne baggrund indstiller mindretallet lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *femte mindretal* (venstresocialisternes medlem af udvalget) har sympati for dele af lovforslaget. Det gælder ubetinget styrkelsen af faget idræt på 4. og 5. klassetrin. Det ville være ønskeligt, om faget sikredes mindst 3 timer om ugen på alle klassetrin. Mindretallet kan også støtte, at latin afskaffes som tilbudsfag på 9. klassetrin, bl. a. ud fra en opfattelse af, at fagrækken er alt for lang, og at det er ønskeligt med reelle valgmuligheder,

hvilket kravet om latin som adgangsbetingelse til det sproglige gymnasium har været med til at gøre noget illusorisk (tillige med tysk som betingelse for alle gymnasieretninger). Derimod er de 2 + 2 timer obligatorisk historie på 8. og 9. klassetrin mere problematisk. Og helt uacceptabelt er det, at den samlede løsning »finansieres« ved, at det samlede ugentlige timetal til tilbudsfag og valgfag skæres ned fra 8 til 6 timer. Som led i den løsning, som forligspartierne på forhånd har lagt sig fast på, betyder fjernelsen af latin således ikke, at de reelle valgmuligheder bliver styrket, tværtimod. På trods af sympati for dele af lovforslaget må mindretallet herefter indstille det til *forkastelse* ved 3. behandling.

Ad II. Forslag til lov om ændring af lov om gymnasieskoler og studenterkursus

Et *flertal* (socialdemokratiets, venstres, socialistisk folkepartis, kristeligt folkepartis og venstresocialisternes medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) kan heller ikke acceptere den slækkelse af optagelsesbetingelserne til gymnasiets sproglige linje, som dette lovforslag indebærer. Det betyder, at der også vil ske en niveausænkning af gymnasiets undervisning, og følgerne af denne for såvel gymnasiet som for efterfølgende videregående uddannelser synes uoverskuelige.

På denne baggrund indstiller mindretallet lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *andet mindretal* (det konservative folkepartis medlem af udvalget) ønsker fortsat, at det skal være en betingelse for at blive optaget i 1. gymnasieklasse på en sproglig linje, at eleven med tilfredsstillende resultat har aflagt folkeskolens afgangsprøve i latin.

Mindretallet indstiller således lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *tredje mindretal* (centrum-demokraternes medlem af udvalget) ønsker at udtale, at gennemførelse af en lempelse af adgangen til det sproglige gymnasium i sig selv ville være nok til, at mindretallet måtte afvise lovforslaget. Problemerne i forbindelse med den eksplorative tilgang til gymnasiet er allerede tydelige og efter mindretallets mening i højeste grad selvforskyldt.

Mindretallet indstiller derfor lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *fjerde mindretal* (Danmarks retsforbunds medlem af udvalget) ønsker at udtale, at når gymnasieuddannelsen er adgangskrav til de højere uddannelser, må undervisningsniveauet også fastholdes.

En vedtagelse af lovforslaget vil kunne bevirke, at endnu flere vil frekventere gymnasiet uden dog at have mulighed for at kunne honorere de stillede krav.

Konsekvensen af vedtagelsen bliver derfor, at enten bliver niveauet sænket, eller også vil mange elever i løbet af 1. gymnasieklasse konstatere, at de ikke kan følge med i undervisningen, og at de derfor må forlade gymnasiet.

Mindretallet finder, at en sådan udvikling vil være utilfredsstillende.

Endvidere finder mindretallet det påkrævet, at klassekvotienten i gymnasiet snarest nedsættes til højst 24.

Da en vedtagelse af lovforslaget bevirker en niveausænkning i gymnasiet, hvilket også vil være afsmittende på de højere uddannelser, kan mindretallet ikke medvirke til lovforslagets vedtagelse.

Ændringsforslag

til

I. Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen

(Om fagrækken)

Til § 1

Af et *mindretal* (Gerda Møller (KF)):

1) Nr. 1 affattes således:

»1. I § 4 indsættes i *stk. 1, nr. 4*, efter »historie«: »på 3.-9. klassetrin«.

2) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 4, *stk. 5*, tilføjes efter »fastsætter«: »efter forhandling med folketingets uddannelsesudvalg«, og der indsættes som andet punktum: »Den enkelte skole bør sikre, at undervisningen i dansk med skrivning samt regning/matematik tager naturligt hensyn til disse kundskabers grundlæggende betydning, jfr. §§ 14 og 16.«

3) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»02. I § 8, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter ordene: »Undervisning i«: »dansk,«.

4) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»03. I § 8 udgår *stk. 3.*«

Af et *mindretal* (Alfred Hansen (DR)):

5) I *nr. 2* indsættes i det foreslåede *stk. 2* efter ordene »historie og«: »eleverne på 8. og 9. klassetrin i«.

6) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»04. I § 12, *stk. 3*, indsættes efter ordene »regning/matematik,«: »samtidsorientering,«

Af *mindretallet under nr. 1*:

7) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»05. § 12, *stk. 3*, affattes således:

»*Stk. 3*. Ved afslutningen af 9. og 10. klassetrin skal eleverne i hvert af fagene dansk, regning/matematik, engelsk, tysk og fysik/kemi indstille sig til en afgangsprøve, der for hvert fag svarer til valget af kursus i det pågældende fag efter § 8. Prøverne benævnes folkeskolens grundprøve respektive udvidede prøve i de pågældende fag på henholdsvis 9. og 10. klassetrin.«

8) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»06. I § 12 udgår *stk. 4.*«

9) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»07. I § 12, *stk. 5*, indsættes efter ordene »I fagene«: »historie,«.

10) Nr. 5 udgår.

Bemærkninger

Til nr. 1

Af hensyn til fagets kulturhistoriske formål og indhold, og fordi mindretallet anser latin for at være en god basis for indlæringen af mange moderne sprog, ønskes faget bibeholdt som tilbudsfag i folkeskolens øverste obligatoriske klasser.

Endelig frygter mindretallet, at fagets bortfald vil betyde en ret betydelig niveausænkning, især for gymnasiets nysproglige elever.

Til nr. 2

Med det formål at give de enkelte kommunalbestyrelser bedre mulighed for at styrke visse fag ønsker forslagsstillerne at sikre ud-

dannelsesudvalget en vis indflydelse på læseplaner samt de vejledende timefordelingsplaner, samt at opfordre kommunerne til at lægge mest mulig vægt på de grundlæggende færdigheder specielt i fagene dansk med skrivning og regning/matematik.

Til nr. 3

Også faget dansk bør læses på 2 niveauer, hvor man på grundkursus lægger vægt på f. eks. intensiv læsetræning og mundtlig fremstilling, medens man på udvidet kursus lægger hovedvægten på litteratur m. v. Det vil virke styrkende på faget.

Til nr. 4

Herved undgås, at der skabes en skole, hvor man i visse fag hæmmer de elever, der er særligt indstillet på at gøre en indsats i de pågældende fag, og også dem, der har deres styrke i andre fag.

Til nr. 5

Forslagsstilleren ønsker herved at sikre, at latin bliver valgfag på 8. og 9. klasetrin og med to ugentlige timer på hvert trin.

Det er urimeligt, at forligspartierne vil likvidere et fag, som flere og flere elever gennem de seneste år har ønsket at blive undervist i.

Når skoleloven bygger på tilvalgsprincippet, er det svært at se logikken i, at eleverne ikke må vælge at blive undervist i latin, men at de gerne må blive undervist i f. eks. maskinskrivning, fotolære, drama og filmkundskab.

Faget latin er et godt grammatisk og syntaktisk grundlag for den øvrige sprogunder-

visning. Men ikke kun for de elever, der ønsker at komme i sprogligt gymnasium, er latin et værdifuldt fag, men også for de elever, der kommer i matematisk eller samfunds-sprogligt gymnasium, er latin et vigtigt instrument i forbindelse med den videre uddannelse til f. eks. dyrlæge, farmaceut, sygeplejerske, lægesekretær, gartner og laborant.

Til nr. 6

Med dette ændringsforslag sikres det, at eleverne i faget samtidsorientering får mulighed for frivilligt at indstille sig til en afgangsprøve.

Hvis der skal stå respekt om faget samtidsorientering, og hvis faget skal have en status på lige fod med andre fag, må eleverne også have en mulighed for at indstille sig til en prøve, som tilfældet er med andre obligatoriske fag.

Til nr. 7 og 8

Prøven i de i ændringsforslaget nævnte fag efter 9. og 10. klasetrin gøres obligatorisk i modsætning til nu, hvor man blot kan indstille sig til en afgangsprøve. Samtidig ønsker mindretallet den fælles afgangsprøve efter 9. klasse erstattet med prøver på det niveau, som eleverne har læst det pågældende fag på. Det er stridende mod al sund fornuft at lade elever, der er undervist på to forskellige niveauer, gå op til en fælles prøve.

Til nr. 9

Ændringen giver eleverne lejlighed til at indstille sig til prøve i faget historie, som derved styrkes.

Helle Degn (S) Mette Groes (S) J. K. Hansen (S) fmd. Ritt Bjerregaard (S)

Lissa Mathiasen (S) Jimmy Stahr (S) Nørgaard Sørensen (S) Bertel Haarder (V)

Brøndlund Nielsen (V) Lawaetz (FP) Halvgaard (FP) Alfred Hansen (DR)

Gerda Møller (KF) Mimi Jakobsen (CD) Chr. Christensen (KrF) nfmd.

Ebba Strange (SF) Steen Folke (VS)

Partierne DKP, RV og EP var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.